

Dluhové poradenství – co a jak v několika krocích

Doporučení Ministerstva práce a sociálních věcí pro obce

I. Základní – obecné kroky

I. a) Mapování kapacity

Ve správním obvodu své obce, respektive ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, v jehož území vaše obec leží, zmapujte síť registrovaných sociálních služeb, které poskytují odborné sociální poradenství specificky zaměřené na dluhovou problematiku, včetně zjištění reálné naplněnosti kapacity těchto služeb. Informace lze získat od sociálních pracovníků obecních úřadů II. a III. typu, krajů a od poskytovatelů sociálních služeb. Při mapování služeb dbejte na to, aby se skutečně jednalo o sociální poradenství v oblasti dluhové problematiky a nikoli o komerční poskytování finančního poradenství. **Finanční poradenství není sociální službou a zpravidla není poskytováno bezplatně.**

Doporučení pro obce I. typu: vždy spolupracujte s příslušnými obcemi II. a III. typu a obraťte se na sociální pracovníky obecních úřadů.

I. b) Zajištění adekvátní dostupnosti a kapacity sociálních služeb poskytujících dluhové poradenství

Pokud zjistíte nedostatečnou kapacitu poskytovatelů sociálních služeb zaměřujících se na odborné sociální poradenství v oblasti dluhové problematiky, doporučujeme podpořit jejich rozvoj prostřednictvím zejména:

- zařazením podpory vzniku a podpory stávajících sociálních služeb poskytujících odborné sociální poradenství v oblasti dluhové problematiky do komunitního plánu obce.
- navázáním úzké spolupráce s krajem, který realizuje střednědobé plánování sociálních služeb a měl by na svém území zajistit dostupnost sociálních služeb dle skutečných potřeb v území.
- zajištěním pravidelného vzdělávání sociálních pracovníků obecního úřadu vaší obce v oblasti specifického odborného dluhového poradenství, které zaručuje jeho kvalitu a rozvoj. Změny v oblasti dluhové problematiky jsou časté.

Kromě toho lze doporučit odkaz na web www.mapaexekuci.cz, kde je patrné, kolik osob je v exekuci (již brzy tam bude nově i věk a vícečetnost exekucí) a toto číslo následně porovnat s počtem (sociálních) pracovníků věnujících

se dluhovému poradenství. Například 500 osob v exekuci na 1 (sociálního) pracovníka není úplně dostatečné pokrytí.

I. c) Informování obyvatel

Významnou měrou dbejte o informovanost obyvatel, zejména prostřednictvím pravidelného využívání obecních novin či zpravodaje, webových stránek obce, vývěsek obce, inzertních ploch obce (viz dále bod III.). Umožněte podporu kampaně neziskových organizací, věnujících se dluhové problematice.

II. Jak nastavit dluhové poradenství?

II. a) Pokud není pro vaše občany v dostupném dosahu registrovaná sociální služba poskytující odborné sociální poradenství zaměřené na dluhovou problematiku (exekuce, oddlužení, splátkové kalendáře, možnost podání žádosti o /částečné/ prominutí úroků z prodlení, atp.), nastavte základní systém sociální práce se zadluženými osobami v rámci obecního úřadu vaší obce a určete na obci klíčového pracovníka. Obcím I. typu se doporučuje jednání s příslušnými obcemi II. a III. typu.

II. b) Pokud se rozhodnete pro své občany zajistit externí službu dluhového poradenství, doporučujeme postupovat podle bodu III. tohoto doporučení; tedy vždy zajistit registrovanou sociální službu odborné sociální poradenství, specializované na dluhovou problematiku. Sociální služba je zárukou, že zadluženým osobám nebude nabízeno finanční poradenství a řešení nepříznivé sociální situace prostřednictvím dalších finančních produktů, které přispějí k jejich dalšímu zadlužení. Odkazy na příslušné webové stránky jsou uvedeny v bodu III. tohoto doporučení.)

II. c) V odůvodněných případech je možné doporučit využití institutu zvláštního příjemce dávek např. obecním úřadem (u dávek důchodového zabezpečení, nemocenského pojištění, sociálních dávek).¹ Tento institut lze rovněž využít u dávek na bydlení, respektive k zajištění přímé úhrady nákladů na bydlení, aby nedocházelo k dalšímu zadlužování příjemců dávek.²

¹ Pro dávky důchodového pojištění upravuje tento institut zák. č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, pro dávky nemocenského pojištění je to zák. č. 187/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Pro dávky státní sociální podpory je takový postup možný podle zák. č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a pro dávky pomoci v hmotné nouzi podle zák. č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

² Je nutné upozornit, že v rámci všech nepojistných systémů platí obecně zásada, že sociální dávky nelze poskytovat na úhradu dluhů osoby a ani se k dluhům nepřihlíží (tzn., započítávají se pro účely nároku a výše dávek celkové příjmy, i když je na tyto příjmy stanoven výkon rozhodnutí). Co se týká samotného výkonu rozhodnutí u nepojistných sociálních dávek, řeší tuto problematiku zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto předpisu výkonu rozhodnutí nepodléhají dávky pro osoby se zdravotním postižením, příspěvek na péči, dávky pomoci v hmotné nouzi, z dávek státní sociální podpory příspěvek na bydlení a jednorázově vyplácené dávky státní sociální podpory a pěstounské péče. Pokud však

II. d) Dbejte na úzkou spolupráci sociálních pracovníků obecního úřadu s bytovým odborem obce za účelem vzájemné informovanosti (se souhlasem zadlužené osoby), a případné okamžité/neprodlené intervence sociálního pracovníka (neplatí pro obce I. typu).

II. e) Zajistěte, aby pracovníci obecního úřadu vaší obce, kteří přichází do kontaktu se zadluženými osobami (bytový odbor, právní oddělení, účtárna apod.), distribuovali kontakty na sociální pracovníky obecního úřadu vaší obce (případně obce II. a III. typu) a na dostupné sociální služby.

Doporučení pro obce I. typu: vždy spolupracujte s příslušnými obcemi II. a III. typu a obraťte se na sociální pracovníky těchto obecních úřadů.

III. Informace, které by měly být vždy v obci dostupné

Pro zajištění informovanosti občanů vaší obce používejte letáky, ale i další nástroje přenosu informací – webové stránky obce, vývěsky, sociální sítě (např. Facebook) apod.

Odkazujte pouze na akreditované služby v oblasti oddlužení a na registrované sociální služby – odborné sociální poradenství, nejlépe specializované na dluhové poradenství.

Tyto služby lze vyhledat na webových stránkách:

- <http://www.jakprezidduhy.cz/help-linka-2/mapa-dluhovych-poraden>
- <http://dluhy.obcanskeporadny.cz/index.php/kam-pro-radu>
- www.financnitisen.cz (v provozu je i celostátní bezplatná linka)
- <https://sako.justice.cz/> na těchto webových stránkách Ministerstva spravedlnosti je uveden seznam akreditovaných osob k sepisování insolvenčních návrhů.

Je možno využít i registr poskytovatelů sociálních služeb, kde lze najít všechny sociální služby poskytující odborné sociální poradenství: <http://iregistr.mpsv.cz>. Zde doporučujeme filtrovat služby především podle cílové skupiny:

- osoby v krizi;
- osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách;
- osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohrožené;
- rodiny s dítětem/ dětmi.

příjemci přijdou tyto dávky na bankovní účet, stanou se z nich finanční prostředky vlastníka účtu a na ty již lze provést exekuci kromě zákonem stanovené nezabavitelné částky, kterou je bankovní instituce povinna vlastníkovu účtu ponechat k dispozici (v praxi bankovní instituce toto nezabavitelné minimum ponechávají k dispozici jen jednorázově, ne tedy každý měsíc).

Sociální služby odborného sociálního poradenství a akreditované poradenství v oddlužení jsou vždy bezplatné!!!

Od 1. 7. 2017 je účinná **novela zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)**. Od této doby může být návrh na povolení oddlužení sepsán a za dlužníka podán pouze třemi okruhy osob:

- Dlužník sám, který má právnické nebo ekonomické vzdělání v magisterském studijním programu nebo vykonal zkoušku insolvenčního správce.
- Advokáti, notáři, insolvenční správci, exekutoři, kterým za to náleží odměna 4 000 Kč + DPH za jednotlivce, 6 000 Kč + DPH za manžele. Tuto odměnu lze uplatnit pouze v insolvenčním řízení, tedy nemůže být požadována dříve, např. před nebo v době podání návrhu.
- Dluhové poradenství a podání návrhu na oddlužení **bezplatně** poskytují také **organizace, které získaly akreditaci** pro poskytování služeb v oblasti oddlužení od Ministerstva spravedlnosti (viz www.insolvenčni-zakon.cz). Zároveň **je nutné znát akreditované subjekty** na oddlužení, **dbejte na doporučení odborníků z oblasti dluhového poradenství nebo spolupracující neziskové organizace.**
- V praxi se může stát, že bude jeden subjekt akreditovanou osobou i poskytovatelem sociální služby odborné sociální poradenství. Varianta využití akreditovaných osob je pro dlužníky finančně výhodnější než využití služeb advokátů, notářů apod.

Z novely insolvenčního zákona však nevyplývá zákaz poskytovat dluhové poradenství sociálními službami, pouze úkony spojené s podáním návrhu na povolení oddlužení mohou být učiněny jen akreditovanými subjekty.

K 1. 9. 2017 vešla v účinnost novela zákona o advokacii³, která přináší nárok na bezplatnou právní pomoc. Je určena pro osoby, které mají příjem do trojnásobku životního minima. Ty mají právo na to, aby jim Česká advokátní komora určila advokáta k poskytnutí ústní právní rady. Poplatek činí 100 Kč, nárok je na 2 hodiny poradenství ročně. Ustanovení o bezplatné právní pomoci nabývají účinnosti od 1. 7. 2018.

Zpracoval: odbor sociálních služeb, sociální práce a sociálního bydlení Ministerstva práce a sociálních věcí v lednu 2018.

³ Zákon č. 258/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.